

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060204

DOM
2022-08-22
Stockholm

Mål nr
M 13118-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-10-22 i mål nr M 75-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

Miljö- och tillståndsnämnden i Ängelholms kommun

Motpart M.M.

SAKEN

Klagomål avseende anvisning av plats för hämtning av hushållsavfall för fastigheten A i Ängelholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom (domslutet p 3) fastställer Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och tillståndsnämnden i Ängelholms kommuns beslut den 23 juni 2020 § 2020-354 (dnr M-2020-816) att avsluta ärendet.

Dok.Id 1828754

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och tillståndsnämnden i Ängelholms kommun (nämnden) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska fastställa nämndens beslut att avsluta ärendet. Nämnden har i allt väsentligt anfört detsamma som i mark- och miljödomstolen.

M.M. har förelagts att svara på överklagandet men har inte kommit in med något yttrande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Kommunens ansvar för hushållsavfall framgår av 15 kap. 20, 20 a och 41 §§ miljöbalken, 9 kap. 1 och 2 §§ avfallsförordningen (2020:614) samt kommunens renhållningsordning. Mark- och miljööverdomstolen konstaterar att kommuner getts stor självständighet att utforma föreskrifter på avfallsområdet så länge miljöbalkens krav uppfylls. Kommunen är dock alltid skyldig att transportera bort hushållsavfall från den fastighet där avfallet finns, om borttransport behövs för att tillgodose såväl skyddet för människors hälsa och miljön som enskilda intressen (15 kap. 20 a § 1 miljöbalken). En skyldighet kan enligt nämnda bestämmelses andra punkt också uppkomma om fastighetsägaren begär borttransport och det inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna. Kommunens renhållningsordning (p 2.4) anger att kommunen kan anvisa plats för hämtning utanför fastigheten, bl.a. av arbetsmiljöskäl. Detta är inte i strid med miljöbalken eller övriga ovan nämnda bestämmelser. Avståndet från M.M.s fastighet A till den anvisade platsen är, enligt vad som antecknats i mark- och miljödomstolens dom, mellan 70 och 100 meter.

I kommunens beslut den 26 juli 2018 om anvisning av plats för avfallshämtning avseende fastigheten A anges att omgivande gator är smala och att vändplats saknas samt att detta utgör arbetsmiljöproblem för chaufförerna. Beslutet har enligt vad länsstyrelsen redovisat fått laga kraft. I det nu överklagade beslutet anges även att det är gång- och cykelväg på båda sidor om fastigheten. Det har inte framförts

någon invändning mot dessa uppgifter och det föreligger inte heller i övrigt skäl att ifrågasätta dem.

Enligt praxis utgör bl.a. brister i renhållningsarbetares arbetsmiljö giltigt skäl för en kommun att anvisa ny hämtningsplats för hushållsavfall, se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens domar den 25 januari 2021 i mål nr M 11233-19 och den 28 april 2021 i mål nr M 7243-20. Nämnden får anses ha haft fog för att anvisa ny hämtningsplats för hushållsavfall för den berörda fastigheten och det saknas skäl för att ifrågasätta valet av plats.

Kommunen har i det nu överklagade beslutet även redovisat sin utredning av ett flertal olika alternativ till en permanent uppställningsplats för avfallskärnen och varför alternativen inte har kunnat godtas.

Mark- och miljööverdomstolen anser att nämnden har haft tillräckliga skäl för att avsluta ärendet. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och nämndens beslut fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Henrik Löv, Lars Olsson, referent, Margaretha Gistorp och Katarina Berglund Siegbahn.

Föredragande har varit Amina Ustamujic.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-10-22
meddelad i
Växjö

Mål nr M 75-21

PARTER

Klagande

1. Z.B.

2. C.F.

3. D.L.

Ombud för 1-3: M.M.

4. M.M.

Motpart

Miljö- och tillståndsnämnden i Ängelholms kommun
262 80 Ängelholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut den 8 december 2020; ärende nr 505-27135-2020,
se bilaga 1

SAKEN

Sophämtning på fastigheten A m.fl. i Ängelholms kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avvisar D.L., C.F. och Z.B.s överklaganden.

2. Mark- och miljödomstolen överlämnar D.L.s, C.F.s och Z.B.s klagomål till nämnden för handläggning.

 3. Med ändring av länsstyrelsens beslut upphäver mark- och miljödomstolen nämndens beslut och återförvisar målet till nämnden för fortsatt handläggning.
-

BAKGRUND

Efter klagomål på anvisad plats för avfallskärl beslutade Miljö- och tillståndsnämnden i Ängelholms kommun (nämnden) den 23 juni 2020 (MD § 2020-354, dnr M-2020-816) att avsluta ärendet utan åtgärd.

M.M., D.L., C.F. och Z.B. har överklagat nämndens beslut till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen), som den 8 december 2020 avslog överklagandet.

M.M., D.L., C.F. och Z.B. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

M.M., D.L., C.F. och Z.B. (de klagande) yrkar att nämndens beslut ska upphävas. De anför bl.a. följande.

När NSR (Nordvästra Skånes Renhållnings AB) för sju år sedan lade sitt anbud på hämtningen av hushållsavfallet i kommunen, så förband de sig i avtal att hämta just deras hushållsavfall vid deras fastigheter. NSR kan inte på eget bevåg ändra sättet för hämtningen och kräva de boendes medverkan. NSR ska hämta hushållsavfallet och om det kräver ytterligare åtgärder så ankommer det på NSR att vidta de åtgärderna med egna resurser.

Nämnden anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande.

Av Ängelholms kommuns renhållningsordning, antagen av kommunfullmäktige den 20 oktober 2019 och som trädde i kraft den 1 januari 2020, framgår av andra stycket i punkt 2.4 följande: Kommunen kan anvisa plats för hämtning utanför fastigheten, i syfte att möjliggöra för kommunen att fullgöra sin bortforslingsskyldighet. Detta under förutsättning att godtagbara förhållanden inte kan uppnås inom fastigheten, att körbar väg för normalt hämtningsfordon fram till fastigheten inte finns eller kan

upprättas och/eller att det av arbetsmiljöskäl inte går att hämta på fastigheten och det i övrigt bedöms lämpligt. Anvisning kan även göras för en viss del av året.

De aktuella fastigheterna angränsar inte till farbar väg eftersom det är gång- och cykelväg på båda sidor. Stadsmiljöenheten har utrett olika möjligheter att anordna en permanent uppställningsplats för anvisande av avfallskärl. Inget av alternativen har dock visat sig möjligt att genomföra. Det finns idag, utifrån vad som anges i Renhållningsordningen, inget annat alternativ för de boende på Smedjegatan än att själva dra ut sina avfallskärl i samband med hämtning.

Mark- och miljööverdomstolen har i dom den 25 januari 2021 i mål nr M 11233-19 tagit ställning till förutsättningarna för anvisning av plats. Domen i fråga rörde anvisning av plats på grund av arbetsmiljöskäl (backning med renhållningsfordon) avseende ett större antal fastigheter i Upplands Väsby kommun. MÖD konstaterar att 15 kap. 20 a § miljöbalken inte ställer något krav på att kommunen ska hämta hushållsavfall inom fastigheten och att kommunen är skyldig att anvisa plats för hämtning av hushållsavfall om hämtning på fastigheten inte kan ske av arbetsmiljöskäl.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut med följande tillägg och korrigering.

Av 27 kap. 4 § MB framgår att kommuner får meddela föreskrifter om att avgift ska betalas för insamling, transport, återvinning som enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av balken utförs genom deras försorg. Avgiften ska enligt 6 § samma kapitel betalas enligt den taxa som kommunfullmäktige antar.

Punkten 3.3.4 i Ängelholms kommuns renhållningsordning (KF § 188/2019) avser *enskild väg* och tomtmark och är således inte tillämplig i målet.

Parter i målet

Mark- och miljödomstolen noterar att klagomålet på anvisad plats för avfallskärl, som inkom till Ängelholms kommun den 3 april 2020, förvisso har M.M. som huvudsaklig avsändare. Det framgår dock tydligt att klagomålet rör sophämtningen på flera adresser, nämligen Smedjegatan 5, 7, 9 och 11. M.M. bor endast på en av dessa. Det har vid sådant förhållande ankommit på nämnden att undersöka om M.M. företräder endast sig själv i ärendet eller även grannarna. Huruvida nämnden inlett motsvarande ärenden och fattat beslut även för övriga klagomålsanmälare, framgår inte. Även av överklagandet till länsstyrelsen kan utläsas att fler än M.M. överklagar. Såvitt framgår har inte heller länsstyrelsen utrett partsställningen. I mark- och miljödomstolen har framkommit att M.M. företräder grannarna D.L., C.F. och Z.B..

Enligt 42 § förvaltningslagen (2017:900) får ett beslut överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot.

Nämndens beslut (den 23 juni 2020, MD § 2020-354, dnr M-2020-816) är ställt enbart till M.M.. Beslutet angår således inte D.L., C.F. och Z.B. och kan inte anses ha gått dem emot.

D.L., C.F. och Z.B. har således inte haft rätt att överklaga nämndens beslut till länsstyrelsen och inte heller till mark- och miljödomstolen. Deras överklagande ska därför avvisas.

Det framgår dock inte i målet att nämnden har prövat D.L., C.F. och Z.B.s respektive klagomål på anvisad plats för avfallskärl. Deras klagomål överlämnas därför till nämnden för handläggning.

Mark- och miljödomstolens bedömning i sak

I kommunens renhållningsordning ska bl.a. anges under vilka förutsättningar som fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare själva får ta hand om sitt avfall. Om sådana förutsättningar inte är för handen, är det kommunens skyldighet att

transportera bort hushållsavfallet från den fastighet där avfallet finns. Detta framgår av 15 kap. 20 a § MB, där det stadgas att kommunen ska transportera bort avfallet från den fastighet där avfallet finns, om borttransport behövs för att tillgodose såväl skyddet för människors hälsa och miljön som enskilda intressen eller om fastighetsägaren begär det och det inte är oskäligt med hänsyn till omständigheterna.

Huvudregeln är således att kommunen ska svara för borttransport av avfall från den fastighet där avfallet finns, såvida inte fastighetsägaren har fått dispens från sophämtning. Skyldigheten sträcker sig utöver den kommunala renhållningsordningen om fastighetsägaren eller nyttjanderättshavaren begär hämtning. Kommunens hämtningsskyldighet är dock inte obligatorisk i alla de fall som paragrafen omfattar. I de fall det skulle framstå som oskäligt med hänsyn till omständigheterna att kommunen hämtar hushållsavfallet, kan kommunen slippa skyldigheten.

Eftersom kommunen samtidigt får ta ut avgift enligt 27 kap. 4 och 5 §§ MB för sina tjänster, bör kommunen kunna undgå sina skyldigheter enligt paragrafens huvudregel endast i undantagsfall (se Bertil Bengtsson m.fl., Miljöbalken, kommentaren till 15 kap. 20 a § MB, JUNO, version 20, 2021-10-14). I förarbetena nämns som ett sådant exempel att hämtningsplatsen är avsides belägen eller svår att nå (prop. 1978/79:205 sid 27 och prop. 1997/98:45 II s. 193). Av rättsfallet RÅ 1986 ref 176 framgår dessutom att kommunen inte har befogenhet att befria sig från sin bortforslingsskyldighet genom att ålägga fastighetsägaren en transportskyldighet mot dennes vilja.

Det har i målet framkommit att den entreprenör som upphandlats av kommunen har ansett sig vara förhindrad att hämta avfallet vid fastighetsgräns med hänsyn till de smala gatorna och bristen på vändplatser, vilket anses utgöra arbetsmiljöproblem för hämtningspersonalen. Frågan är då om svårigheterna att backa eller på annat sätt hämta hushållsavfallet vid respektive fastighet gör att det får anses oskäligt att ålägga kommunen att hämta vid fastigheterna.

Av handlingarna framgår att avståndet från fastigheten till den anvisade platsen i detta fall är ca 70-100 meter. Hämtningsplatsen på M.M.s fastighet kan

sålendes knappast anses vara vare sig avsides belägen eller svår att nå. Det rör sig dessutom om en lokalgata respektive en promenadväg som utgörs av allmän platsmark med kommunalt huvudmannaskap inom detaljplan. Kommunen är därmed väghållare. Det får därför anses åligga kommunen att se till att gatorna har en sådan utformning att sopfordon kan komma fram till de aktuella fastigheterna för hämtning av hushållsavfall, alternativt anpassa upphandlingen av renhållning inklusive lämpliga fordon och taxan på ett sådant sätt att hämtning kan ske utan att ålägga fastighetsägaren transportskyldighet mot dennes vilja.

Mot denna bakgrund – och med beaktande av de olägenheter som en icke-permanent anvisning innebär för fastighetsinnehavaren i och med att kärnen måste dras till och från hämtningsplatsen i samband med varje hämtning – bedömer mark- och miljödomstolen att det inte är oskäligt att ålägga kommunen skyldighet att forsla bort hushållsavfallet från M.M.s fastighet. Nämnden har således inte haft fog för att avsluta klagomålsärendet utan åtgärd. Med ändring av länsstyrelsens beslut ska nämndens beslut därför upphävas och målet visas åter till nämnden för fortsatt handläggning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 12 november 2021.

Cecilia Giese Hagberg

Henrik Östman

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Cecilia Giese Hagberg, ordförande, och tekniska rådet Henrik Östman. Föredragande har varit beredningsjuristen Nina Knobloch Blomqvist.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.